

Her er du: [Forside](#) > [Publikasjoner](#) > [Andre publikasjoner](#) > [Kronikker](#) > [2010](#) > FN-konsultasjoner ved et veiskille?

Foto: Kjartan Mæstad

FN-konsultasjoner ved et veiskille?

Kronikk i Nordlys 30.06.2010: De årlige havrettskonsultasjonene i FN ble avholdt i New York siste uke. Det ble lite konsultasjoner og enda mindre havrett.

Av Alf Håkon Hoel, *Regiondirektør Tromsø*

Etter at FNs Havrettskonvensjon trådte i kraft i 1994, oppsto et behov for regelmessige drøftelser av havrettsspørsmål i FN. Generalforsamlingen vedtar hver høst resolusjoner om hav- og havrettsspørsmål. For å forberede forhandlingene om disse, trengte man et forum som kunne drøfte spørsmålene i forkant. Fra 1999 av har derfor FNs "uformelle konsultasjoner om hav og havrett" vært avholdt årlig.

Et viktig forum

De uformelle konsultasjonene har utviklet seg til å være det globale politiske verksted for allehånde spørsmål knyttet til hav og havrett. Ikke bare statene, men også sivilsamfunnet og andre mellomstatlige organisasjoner deltar. Som ellers i FN-systemet opererer utviklingslandene i stor grad samlet som G-77 landsgruppen, eller G77 + Kina.

Her har nye problemstillinger blitt lansert, drøftet og sent videre til Generalforsamlingen, som vedtar resolusjoner om hav og havrettsspørsmål hvert år. Dette er omfattende tekster som dels inneholder oppfordringer til statene om tiltak over et bredt spekter av saker. Dels peker resolusjonene på andre internasjonale organisasjoner som bør følge opp spørsmålene, som for eksempel FNs matvareorganisasjon FAO i fiskerispørsmål.

Sentrale tema

Temaene som har vært drøftet omfatter havforskning, økosystem-basert havforvaltning, ulovlig fiske, marint søppel, sikkerhet, sårbare marine områder og bevaring av marint biologisk mangfold, for å nevne noe.

Dette er problemstillinger som er globale i den forstand at de angår alle kyststater. Ofte er det også slik at en stat ikke kan løse disse spørsmålene alene, internasjonalt samarbeid må til. Et eksempel er ulovlig fiske, som krever omfattende samarbeidstiltak mellom landene, i tillegg til oppfølging på nasjonalt nivå.

Konsultasjonene har frem til nylig ikke bare fått presentert slike problemstillinger, men har også drøftet dem og forhandlet det som har vært kalt "omforente konsensuselementer" (på godt norsk: ting man er enige om). Dette har vært et nyttig forarbeid for forhandlingene i Generalforsamlingen, idet man har avgrenset problemstillingene det har hensikt å arbeide videre med.

Nord-sør

Globale forhandlinger har i dag ofte nord-sør dimensjonen som sin viktigste konfliktlinje. Bestrebelsene på et nytt klimaregime og den pågående runden innenfor Verdens handelsorganisasjon er begge eksempler på det. Slik har det inntil nylig ikke vært i de uformelle konsultasjonene, antakelig fordi alle, også utviklingslandene, så seg tjent med ordningen.

For et par år tilbake kom imidlertid nord-sør dimensjonen sterkere inn også her. En årsak til dette var temaet: marine genetiske ressurser. Mange utviklingsland har slike ressurser i sine havområder. Verdien av ressursene kan være svært store, mens teknologi og marked for utnyttelse av dem kontrolleres av selskaper i vestlige land. Det er også uenighet om hvordan bestemmelsene i Havrettskonvensjonen om slike ressurser skal fortolkes. En annen årsak kan være en tiltakende misnøye i G-77 landsgruppen med globale forhandlinger generelt, og at dette måtte få et uttrykk også her.

En ny vending

Som en følge av denne utviklingen har G77-landsgruppen + Kina hevdet at konsultasjonene har blitt for universelle og for lite innrettet mot utviklingslandenes behov. Dette kan diskuteres, men siden G77+Kina når utgjør rundt 130 av FNs 192 medlemsland, har gruppen stemmemakt til å sette viljen sin gjennom.

Dette har fått to følger: for det første har G-77 krevd at temaene for konsultasjonene skal u-landsorienteres. Temaet for årets møte var således kapasitetsbygging i utviklingsland i forhold til bl.a. ressursforvaltning og utdanning. Med andre ord: lite havrett. For det andre har en motsatt seg at konsultasjonene skal forhandle elementer som kan inngå i Generalforsamlingens resolusjoner. Dette har medført at møtene har fått mer preg av seminar og mindre av reelle drøftelser med sikte på å bli enige om noe.

Hva nå?

Denne vendingen medfører at konsultasjonene mister mye av sin verdi som forberedelse til Generalforsamlingens arbeid med hav- og havrettsspørsmål. Møtene preges nå av langdryge powerpoint-presentasjoner, snarere enn debatt og meningsbrytning.

Det gjenstår å se om dette vil vedvare. Resultatet er imidlertid at det globale politiske verkstedet for hav- og havrettsspørsmål mister sin betydning. Var det det man ville?

[Alf Håkon Hoel](#)

77 60 97 02

92827892

[Send e-post](#)